

A kötetből sok, az adott területhez és kutatásához kapcsolódó érdekességet tudhatunk meg. Példaként említjük, hogy a szájhagyomány szerint Mátyás király is szívesen tartózkodott a Tátrában, s miután megmászta a *Nagyszalóki-csúcs*-ot, az ő tiszteletére nevezték el az ormot *Király-orr*-nak. De megtudhatjuk azt is, hogy a *Békás-tó* elnevezés az aranyásóktól származik, akik azt hitték, hogy a tavakban varangyos békák élnek, és gyomrukban aranyszemcsék vannak.

SCHEIRICH LÁSZLÓT joggal sorolhatjuk a jeles Tátra-kutatók közé. A témában való jártasságát bizonyítja a szakirodalomból, történeti, (elsősorban magyar, német és szlovák nyelvű) levéltári forrásokból származó hivatkozások nagy száma. A tátrai irodalom a szerzőnek köszönhetően értékes művel gazdagodott, s a mű a névtudomány számára is fontos adalékokkal szolgál.

BAUKO JÁNOS

G. PAPP KATALIN: GYŐR UTCANEVEI **Hazánk Könyvkiadó, Győr, 2006. 219 lap**

A könyv szerzője nem először fordul tudományos érdeklődéssel Győr város névtani múltja felé. A Magyar Névtani Dolgozatok egyik füzeteként megjelent azonos című munkája, valamint az utcanevek változásait bemutató 1997-es tanulmánya mintegy újj-gyakorlatnak is tekinthető ehhez a nagy ívű vállalkozáshoz. G. PAPP KATALIN Győr város polgárainak ajánlotta könyvét, s minden bizonnyal sokat forgatott, népszerű olvasmánya lesz ez a győrieknek. Kutatásának eredményei azonban az onomasztika talán kissé elhanyagoltabb területének, a belterületi helyneveknek a nyelvészeti szakirodalmát is gazdagítják.

A könyv szerkezete egyszerű, felépítése világos. Az anyaggyűjtés tapasztalatainak és a feldolgozás módjának közreadását egy rövid történeti áttekintés követi, amely az első győri közterületi nevek előfordulásától 2002-vel bezárólag kíséri figyelemmel a változásokat, néhány nagyobb csomópont köré csoportosítva a névanyagot. A szerző szűkszavú, de lényegre törő helytörténeti és történelmi-politikai háttér-információkkal segíti a névtípusok kialakításának megértését. Az elnevezések elő- és utótagjainak változásaiban megnyilvánuló számszerűségi tendenciák a különféle grafikus ábrázolások folytán még nyilvánvalóbbá válnak. A fejezetet rövid irodalomjegyzék zárja.

A könyv legterjedelmesebb része a 120 oldalas Adattár. A száraz szakmai kifejezés mögött a város régi és közeli múltjáról, jelenéről szóló ismeretek kincsestára rejtőzik. Már a fejezet bevezetőjében feltüntetett forrásjegyzék is adatgazdag oldalakat ígér, a könnyen kezelhetőséget pedig logikusan felépített és jól tipografált szócikkek biztosítják. Levéltári, könyvtári dokumentumok, modern statisztikai kiadványok bőséges szöveg- és térképadatai szolgálnak elsődleges forrásul, az értelmezésben, összehasonlításban, kiegészítésben pedig szótárak, szakkönyvek, cikkek segítik a szerzőt. Ábécérendben sorjáznak elénk – pontosan lokalizálva – Győr jelenlegi közterületi nevei; először mai alakjukban, majd rövid történeti kitekintésben megismerkedhetünk múltbeli formájukkal is. Sok érdekességet olvashatunk a város történetében szerepet játszó személyekről, illetve országos

nagyjainknak Győr városához fűződő kapcsolatáról. A tágabb összefüggések, folyamatok érzékeltetésével történeti kontextusba ágyazódik egy patinás város helynévtörténeti múltja és jelenkora. A források korrekt feltüntetése, a fejezetet lezáró jegyzetapparátus és irodalomjegyzék a filológiai pontosság, szakmai igényesség fokmérője. Az izgalmas kalandozásokra csábító kötetet újabb „olvasóbarát” fejezet egészíti ki: a Mutató.

Ez a kincsesbánya azonban még jócskán kiaknázatlan. Meg-megcsillan egy-egy archaizmus, ilyen például az *Iszkápa köz* előtagjául szolgáló, a köznyelvben *eszkábál* változatban ismert szóalak, vagy ennek magyarázatában a *burcellás* tájszó (a *Burcellás köz* is innen kapta a nevét). Megtudhatjuk, hogy a város gabonakereskedelmének virágzása idején a vízi fuvarosok lapos fenekű, fedélzet nélküli hajókon, ún. *burcellá*-kon szállították áruikat. Ezeket a dereglyéket a szegkovácsok „eszkábálták”, akik a mai *Iszkápa köz*-ben laktak. Jó lenne tudni azt is, hogy mi lehet a *Gurdony*, *Esztergető*, *Pándzsa*, *Gyirmó*, *Pinkóca* előtagok jelentése, miről nevezték el a *Lesvár utcá*-t. Időnként belefeledkezünk a névhangulatba, ízlelgetjük a *Gyöngy*, *Gyöngyszem*, *Gyöngyvessző*, *Gyöngyvirág*, *Hajnal*, *Hajnalcsillag* utcanevet kissé édeskés, a *Függvény*, *Katód*, *Oxigényvári* előtagok reszelős, túlságosan prózai hangulatát. Az *Aranyos utca* nevének olvastán, ha nagy költőnk meg nem állítaná, sokféle irányba indulhatna el motivációt kereső fantáziánk. Ebben a városban sem ritka a névbokrosítás (*Barka sor – Barka köz*, *Dankó Pista tér – Cinka Panna utca*); ez a téma is megérne egy kitekintést.

A sok izgalmas nyelvi adat, a korrekt közlésmód, a számtalan helyismereti-történeti érdekesség, a közérthető, olvasmányos forma, a mellékletek között szereplő régi térkép- és kéziratismásolatok mind-mind arra biztatják a névtan iránt érdeklődőket és Győr szerepléseit, hogy sűrűn lapozgassuk e jeles kiadványt.

ERDÉLYI ERZSÉBET

**KI VOLT SHERLOCK HOLMES?
TANULMÁNYOK A NEVEK SZEMANTIKÁJÁRÓL**
Szerkesztette: SZABÓ ERZSÉBET – VECSEY ZOLTÁN
Kleblsberg Kuno Egyetemi Kiadó, Szeged, 2005. 216 lap

Ha a fenti kérdésre nem is ebből a könyvből kapunk választ, azért minden névtanos számára hasznos és gondolatébresztő olvasmány lehet e tanulmánykötet. A Szegedi Tudományegyetem Germanisztikai Intézete és Irodalomtudományi Doktori Iskolája által támogatott, izléses külsejű kiadvány a „Studia poetica” című sorozatban jelent meg 2005-ben. Habár azóta több mint egy év telt el, a névtanosok közül valószínűleg kevesen találkoztak vele, mivel a tanulmányokat összefogó elméleti kerete meglehetősen távol áll a hagyományos névtantól. Mégis érdemes vele megismerkednünk, hiszen a tanulmányok szerzői olyan névelméleti kérdésekkel foglalkoznak, amelyek a névtanosok előtt sem ismeretlenek.

A zseniális nyomozó alakja, pontosabban neve a könyv szinte minden írásában felbukkan. Úgy tűnik, a probléma kapcsán Holmes olyan „ikonná” vált, mint a szintelen zöld eszmék a generatívoknál vagy a Bill által Joyce-nak küldött rozsmár a kognitívoknál,